

19 291

Parlementaire Assemblée van de NAVO

Nr. 29

VERSLAG VAN DE JAARLIJKSE ZITTING 2001

Vastgesteld 6 november 2001

De Parlementaire Assemblée van de NAVO heeft van 5 tot en met 9 oktober 2001 in Ottawa haar najaarszitting gehouden. Aan de zitting namen naast delegaties uit de negentien NAVO-lidstaten ook geassocieerde delegaties (zonder stemrecht) uit Albanië, Bulgarije, Estland, Finland, Georgië, Letland, Litouwen, Macedonië, Kroatië, Oekraïne, Oostenrijk, Roemenië, Rusland, Slovenië, Slowakije en Zwitserland en waarnemers uit Azerbaidzjan, Israël, Japan, Zweden en het Europees Parlement deel. De Nederlandse delegatie naar deze zitting bestond voor zoveel de Eerste Kamer betreft uit de leden Van Eekelen (VVD, voorzitter van de delegatie), Baarda en Van Gennip (beiden CDA), en voor zoveel de Tweede Kamer betreft uit de leden Zijlstra (PvdA) en Hoekema (D66).

Het programma van de zitting was als volgt:

- vrijdag 5 oktober: vergadering van de griffiers van de delegaties.
- zaterdag 6 oktober: vergaderingen van de Commissie voor de Civiele Dimensie van Veiligheid, de Commissie voor Defensie en Veiligheid, de Politieke Commissie en de Commissie voor Wetenschap en Technologie. De commissie voor Economie en Veiligheid heeft een bezoek gebracht aan het David Florida laboratorium van de Canadian Space Agency. In het begin van de avond heeft het Standing Committee vergaderd.
- zondag 7 oktober: vergaderingen van de Commissie voor de Civiele Dimensie van Veiligheid, de Commissie voor Defensie en Veiligheid, de Commissie voor Economie en Veiligheid en de Politieke Commissie. De Commissie voor Wetenschap en Technologie heeft een bezoek gebracht aan de Bombardier Group-Canadair in Mirabel en Montréal.
- maandag 8 oktober: vergaderingen van het Drafting Committee en het Standing Committee. In de middaguren hebben de gastheren de deelnemers aan de zitting een excursie in de omgeving van Ottawa aangeboden. 's Avonds heeft ambassadeur Van Hellenberg Hubar de delegatie ontvangen.
- dinsdag 9 oktober: plenaire vergadering.

Hieronder worden de onderwerpen en rapporten, die in de vergaderingen van de algemene commissies aan de orde zijn geweest, alsmede de gastsprekers vermeld. Met * aangeduide documenten zijn in het Engels beschikbaar bij de griffie voor de interparlementaire betrekkingen.

Commissie voor de civiele dimensie van veiligheid

- a) Naar aanleiding van de gebeurtenissen in de Verenigde Staten op 11 september jl.: inleiding door de heer Hassan-Yari, directeur van het department of political and economic science van het Royal Military College in Canada, over Civil Security in the Middle East and its ramifications in Europe and North America, gevolgd door discussie.
- b) Civil contributions to European Security *.
Inhoud: Conflict prevention strategies (Stability through integration. Stability through targeted programmes. Stability through improved program co-ordination and management). Conflict management strategies (Optimising existing EU instruments. Developing new EU conflict management instruments).
Algemeen rapporteur: de heer Kröning (Duitsland).
- c) Prospects for Democratic Reform in Serbia, Belarus and Kaliningrad *.
Inhoud : Federal Republic of Yugoslavia/Serbia (Serbia's domestic policy and foreign relations: the state of play. Pending problems). Belarus (General political and sociological trends. The democratic process and elections. The powers of parliament. Belarus' relations with Russia, the EU and NATO. The presidential elections on 9 September). Kaliningrad (Background. Tackling the problems: EU's proposals and Russia's Response).
Rapporteur: de heer Chauveau (Frankrijk).
- d) South eastern Europe: Challenges and prospects for lasting Peace and Stability *.
Perceptions of the Balkans. New and Old in the Balkans. Reconciliation. An integrationist Approach. A contingency Plan for Stability and Prosperity. An answer for the future: a new generation of Balkan Leaders.
Rapporteur: de heer Roman (Roemenië).
- e) Ontwerp-resolutie over Belarus
Gastsprekers waren:
 - De heer Collenette, minister van verkeer van Canada;
 - Mevrouw McClure, assistent-directeur van de Criminal organisation and Drugs Subdivision van Interpol, over Organised Criminal Activity in the Balkans and CEE Countries;
 - Mevrouw McAskie, Deputy Emergency Relief Co-ordinator van het Office for the Co-ordination of Humanitarian Affairs van de Verenigde Naties.

Commissie voor defensie en veiligheid

- a) Naar aanleiding van de gebeurtenissen in de Verenigde Staten op 11 september jl.: opmerkingen van de heer Hefley, vice-voorzitter van de Commissie en lid van het Huis van Afgevaardigden van de Verenigde Staten, over die gebeurtenissen en mogelijke reacties van de NAVO daarop, gevolgd door discussie.
- b) Missile Defence and Other Challenges to Alliance Unity *.
Inhoud: Ballistic Missile Defence and Arms Control (Background).

Threats to Alliance Homelands. US Missile Defence programmes. Allied Theatre Missile defence programmes. ABM treaty and Arms Control). Enlargement (Background. Evaluating the new Allies. Membership Action Plan. Evaluating candidate countries). The Balkans (The fyro Macedonia. Kosovo. Bosnia and Herzegovina). Russia and Ukraine (Russian Defence Reforms. Ukrainian Defence Reforms).
Algemeen rapporteur: de heer Røsjorde (Noorwegen).

- c) NATO's Role in Defence Reform *.
Inhoud: Overview and Update on DCI. Defence reforms and Budgets. Procurement and Modernisation Co-operation. Parliamentary access to classified material.
Rapporteur: de heer Forcieri (Italië).
- d) NATO and the European Security and Defence Policy *.
Inhoud: What for? EU Force pledges (Analysis of the headline goal. Force pledges and fulfilling the goal. Overcoming the shortfalls). Inclusion of Non-EU NATO Allies. Disputes over Planning (Definitions of planning. Options for EU military planning). Control of ESDP. Parliamentary Oversight.
Rapporteur: de heer **Van Eekelen**.
- e) Ontwerp-resolutie over European Security and Defence Policy.
- f) Ontwerp-resolutie over Missile Defence and Arms Control.
Gastsprekers waren:
 - generaal Henault, chef van de defensiestaf van Canada, over Canadian Defence Policy and Reforms;
 - de heer Postol, van het Centre for International Studies bij het Massachusetts Institute of Technology, over US Plans for Missile defence: an outside View.

Commissie voor Economie en Veiligheid

- a) Naar aanleiding van de gebeurtenissen in de Verenigde Staten op 11 september jl.: opmerkingen van de voorzitter van de commissie, de heer **Van Gennip**, over de band tussen economie en terrorisme, zoals de aanvallen op de financiële netwerken, het misbruik van financiële voorzieningen, b.v. voor witwassen, en de relatie tussen armoede en het (nog) geen belang hebben van driekwart van de wereldbevolking bij de huidige economische orde.
- b) Energy and Economic Security: The Importance of Energy in Transatlantic Economic and Strategic Security *.
Inhoud: The changing politics of Energy. The sources of recent Energy price rises. The California Energy crisis and Kyoto – Transatlantic Implications. The long-term outlook.
Algemeen rapporteur: de heer Helminger (Luxemburg).
- c) The Serbian Economy: Reconstruction and Transition, Challenges for post-Milosevic Serbia *.
Inhoud: The FRY joins the international community. Coping with an economic crisis. Social and political stability. Rebuilding regional co-operation and links with the EU. The international aid effort.
Rapporteur: de heer Cohen (Verenigd Koninkrijk).
- d) Securing Continental prosperity and Stability: the Prospects for EU Enlargement *.
Inhoud: Background and Negotiations. Phare and EU Aid for Enlargement. Key Stumbling Blocks (Free movement of people. Agriculture.

Regional funding. The Euro. Public Support (Nice). Free movement of capital). Potential benefits and costs of Enlargement to new members. Potential costs and benefits to old members. Costs and benefits to non-members. Adapting the EU to Enlargement.
Rapporteur: de heer Cohen (Verenigd Koninkrijk).

- e) Institutional and Political Challenges to managing the North American – EU Relationship – An Overview *.
Inhoud: An overview of the state of the Trans-Atlantic trade relationship. Macro-economic trends. The transatlantic trade agenda: a new US administration and a new Congress. Institutional developments in Europe. The view from Canada. New collaborative bodies. Launching a new round of global trade talks. Specific Areas of Dispute – two vital Cases (Airbus/Boeing. Foreign sales Corporations. The possibility of temporary protection for American Steel. Other issues).
Rapporteurs: de heren Gomes da Silva (Portugal) en Tanner (Verenigde Staten).
- f) Ontwerp-resolutie over Energy Policy.
Gast sprekers waren:
- de heer Dymond, executive director of the Center for trade Policy and Law bij Carleton University (in Ottawa);
 - de heer Bradley, Vice-President of the Canadian Electricity Association, over de kwetsbaarheid van de energievoorziening voor terroristische aanslagen.

Politieke commissie

- a) Naar aanleiding van de gebeurtenissen in de Verenigde Staten op 11 september jl.: opmerkingen van de heer Goss, vice-voorzitter van de Commissie en lid van het Huis van Afgevaardigden van de Verenigde Staten, over die gebeurtenissen en de implicaties daarvan voor de NAVO en de internationale veiligheid, gevolgd door discussie.
- b) Key Issues for the future of Transatlantic Relations and European Security *.
Inhoud: The bases of the European Security and Defence Policy (Developments since the Helsinki European Council. The US Position. Complementary Development of NATO and EU. Autonomous decisions. Consultation mechanisms. Parliamentary control of ESDP.) NATO Enlargement (Outcomes of the first round/The need for institutional reform. Options for shaping the enlargement process. Prospects for enlargement. NATO Enlargement and Relations with Russia. The connection between the NATO and EU Enlargement Processes. The stage reached in the discussion within the Alliance). Developments in South-east Europe (The Federal Republic of Yugoslavia. The fyro Macedonia. Kosovo. Montenegro).
Algemeen rapporteur: de heer Meckel (Duitsland).
- c) NATO Enlargement *.
Inhoud: NATO's last enlargement round – Lessons learned (Contribution of new members to European Security. The Membership action plan). Status of preparations of the nine applicant countries (Albania. Bulgaria. Estonia. Latvia. Lithuania. The fyro Macedonia. Romania. Slovakia. Slovenia). Further NATO enlargement and security in the Euro-Atlantic area (Relations with Russia. Relations with Ukraine). NATO Enlargement and EU Enlargement.
Rapporteur: de heer **Koenders**.

- d) Shaping the Transatlantic Security Architecture: Strategic Missile Defence and ESDP *.
 Inhoud: Strategic Missile Defense (Update. Position of the Allies. Theatre Missile Defenses. Threat and response. The international Context. Strategic Missile defense, nuclear weapons and arms control). ESDP and transatlantic Security (Goals. From Nice to Gothenburg: Progress. Challenges).
 Rapporteur: de heer Lamers (Duitsland).
- e) Ontwerp-resolutie over NATO Enlargement
- f) Ontwerp-resolutie over The Current Situation in South-East Europe. Gastsprekers waren:
- de heer Lavertu, onderminister van buitenlandse zaken van Canada, over The transatlantic Partnership – A Canadian Perspective;
 - De heer Simon, van National Defense University (in Washington DC), over NATO Enlargement and the Membership Action Plan;
 - De heer Sens, voorzitter van het International relations Programme van de University of British Columbia, over NATO non-article 5-Operations – A Challenge for the Alliance;
 - De heer Sloan, directeur van het Atlantic Community Initiative en Visiting Scholar at Middlebury College, over A Perspective on the Future of the Transatlantic Bargain.

Commissie voor Wetenschap en Technologie

- a) Naar aanleiding van de gebeurtenissen in de Verenigde Staten op 11 september jl.: inleiding door de heer Kelly (oud-Senator van Canada) over veiligheid en terrorisme, gevolgd door discussie.
- b) Safeguarding the Nuclear Complex in Russia and the Newly Independent States *.
 Inhoud: Russian Nuclear Forces (Intercontinental Ballistic Missiles. Nuclear Powered Ballistic Missile Submarines. Bombers. Non-strategic forces. Downsizing the Soviet nuclear arsenal). Fissile Material (Efforts to secure fissile material). Nuclear Cities and scientific co-operation programmes. Assessing the threats. The political context.
 Algemeen rapporteur: de heer Ehlers (Verenigde Staten).
- c) Technology and Terrorism *.
 Inhoud: How terrorism is changing. Terrorism and WMD: a real threat? (A look into the future. Measures to counter WMD terrorism.) Information technology and terrorism (Terrorists using information technology. Information technology as a weapon or target. Who are the terrorists? Countering cyberterrorism.) Rapporteur: de heer Mates (Verenigd Koninkrijk).
- d) Nuclear Safety in Central and Eastern Europe *.
 Inhoud: Differences between Soviet designed and Western nuclear power plants. International nuclear safety programmes in Central and Eastern Europe. Specific activities at RBMK and WWER reactors (Russia. Ukraine. Armenia. Bulgaria. Lithuania. Slovakia).
 Rapporteur: de heer Gherman (Roemenië).
- e) Depleted Uranium in South-eastern Europe: Use and Consequences *.
 Inhoud: Depleted Uranium properties, Uses and Pathways of exposure. National Perspectives (Italy. Germany. Other NATO countries. Non-NATO countries). International perspectives (NATO. United Nations Environmental programme. International Committee of the

Red Cross. European Union). Scientific opinion (Long-term analysis and investigation. Plutonium and DU Munitions. The Royal Society). Rapporteur: de heer Ibrügger (Duitsland).

- f) Emerging technologies and their impact on arms control and non-proliferation *.
Inhoud: Revolutionising the military. The technologies (Non-lethal weapons. Weapons in space. Nanotechnologies).
Rapporteur: de heer Ibrügger (Duitsland).
- g) Ontwerp-resolutie over Safeguarding the Nuclear Complex in Russia and other newly Independent States

Gast sprekers waren:

- de heer Stapley, CEO van DRS Technologies Canada Inc., over Latest Technological Developments in Military Industry;
- de heer Lewis, associate director van het Security Studies van het MIT Centre for International Studies, over the Bush Administration's national Missile Defense Program.

Plenaire vergadering

Zoals gebruikelijk is de vergadering toegesproken door een vertegenwoordiger van de regering van het gastland, ditmaal de minister-president van Canada, Chrétien, en de Secretaris-Generaal van de NAVO, Lord Robertson. Vanwege de gebeurtenissen op 11 september in de Verenigde Staten is de vergadering ook toegesproken door de *Under Secretary for Political Affairs* van het ministerie van buitenlandse zaken van de Verenigde Staten, de heer Grossman, de *Speaker* van het Amerikaanse *House of Representatives*, Hastert, en de voorzitter van de delegatie naar de NAVO-assembly uit dat Huis, Bereuter.

Minister-president **Chrétien** herinnerde eraan dat de NAVO werd opgericht aan het begin van de Koude Oorlog. Het is een transatlantisch symbool van de gezamenlijke inzet van vrije naties om hun manier van leven te verdedigen. Canada is sinds de oprichting lid van de NAVO. En het is medeoprichter van de multinationale en multi-etnische coalitie tegen terreur. Hierbij gaat het om een nieuw soort strijd tegen een nieuw soort vijand. Niet tegen een leger of een land dat een ander land wil binnendringen en bezetten, maar tegen een groep extremisten die de lidstaten van de NAVO in de kern poogt te raken door middel van terreur. De omvang van de dreiging van deze groep voor de westerse samenleving en manier van leven kent zijn weerga niet in de geschiedenis. Om die dreiging een halt toe te roepen is een gezamenlijke aanpak vereist, die militaire en diplomatieke en financiële actie, humanitaire hulp, en een uitbreiding van veiligheidsmaatregelen in het binnenland omvat.

Het gaat niet om strijd tegen de Islam of tegen het volk van Afghanistan, maar tegen een groep extremisten waarvan de handelingen ten onrechte blaam hebben geworpen op een grote wereldreligie. Gezien de aard van de dreiging zal de strijd niet slechts in het buitenland maar ook in eigen land worden aangegaan. De massamoord op 11 september heeft aangetoond dat geen enkel land immuun is voor de dreiging van terreur. De strijd zal lang kunnen duren, en mogelijk veel pijnlijke offers vergen. De NAVO-landen zullen sterk moeten zijn en waakzaam moeten blijven, en moeten vasthouden aan de eigen manier van leven en normen en waarden. En zich niet de wet laten voorschrijven door duistere krachten, aldus de heer Chrétien.

Na hem sprak de Secretaris-Generaal van de NAVO, Lord **Robertson**. Hij merkte op blij te zijn met de weloverwogen reactie van de Verenigde Staten en van de internationale gemeenschap in haar totaliteit op de verschrikkelijke gebeurtenissen die op 11 september hebben plaats gevonden. Er is geen sprake geweest van een impulsieve reactie of van vergelding. President Bush heeft een veelzijdige diplomatieke, economische en nu ook militaire campagne opgezet, met een bundeling van kracht en een uitzonderlijke wereldwijde coalitie. De laatste keer dat een coalitie als deze zich manifesteerde, was ten tijde van de strijd tegen het fascisme. In deze internationale inspanning neemt de NAVO een sleutelpositie in.

Sinds 11 september is het duidelijk dat geen enkel lid van de Alliantie onkwetsbaar is. De historische beslissing van de NAVO zich te beroepen op Artikel 5 van het Verdrag van Washington heeft de fundamentele band tussen de twee continenten en de 19 lidstaten onderstreept. Het was niet alleen belangrijk dat deze stap gezet werd; even belangrijk was dat die zo snel gezet werd. Decennia lang hebben experts zich gebogen over de betekenis van artikel 5 en over de vraag of die verloren was gegaan toen de Sovjet-dreiging verdween. Op woensdag 12 september had de Noord-Atlantische Raad slechts enkele uren nodig om een einde te maken aan deze discussies. Artikel 5 blijkt evenzeer betrekking te hebben op Noord-Amerika als op Europa.

Met de Verenigde Staten nemen vier NAVO-landen, Groot-Brittannië, Canada, Frankrijk en Duitsland, deel aan de acties. Andere landen zullen zeker volgen. De Verenigde Staten hebben de NAVO ook om een reeks specifieke maatregelen gevraagd, zoals een meer uitgebreide ondersteuning van de geheime diensten, overvlieg rechten, en toegang tot havens en vliegvelden. Onderdelen van de zeemacht van de NAVO zullen worden ingezet in de oostelijke Middellandse Zee. Ook zullen enkele *assets* van de Verenigde Staten in de Balkan worden vervangen door Europese *capabilities*. *Het meest belangrijk is het verplaatsen van vijf NAVO AWACS-airborne early warning* vliegtuigen van Europa naar de andere zijde van de Atlantische Oceaan ter vervanging van vliegtuigen van de VS. Dit is de eerste operationele inzet van de NAVO in de Verenigde Staten.

Inzake de uitbreiding van de NAVO wees de heer Robertson op de topconferentie die is gepland in november 2002 in Praag. Solidariteit met de Euro-Atlantische gemeenschap en overeenkomende doelstellingen zijn noodzakelijke referentiepunten; toereikend voor het lidmaatschap zijn die op zichzelf echter niet. Om daarvoor in aanmerking te komen dienen de kandidaat-landen binnen het *Membership Action Plan* aan de militaire en politieke normen van de NAVO te voldoen.

Mogelijk zullen de gebeurtenissen van 11 september leiden tot een hernieuwde discussie over de rol van de Verenigde Staten in de wereld. Het lijkt zeker niet onaannemelijk dat er van de kant van de VS nog meer nadruk zal worden gelegd op een meer evenwichtige lastenverdeling. Voor de Europeanen zal een krachtiger stellingname van de VS inzake de lastenverdeling de logica van de Europese Veiligheids- en Defensie Identiteit rechtvaardigen. De Verenigde Staten hebben capabele en effectieve strijdkrachten nodig om mee samen te werken en om op te kunnen vertrouwen in vredesmissies, waarin het bondgenootschap niet in haar geheel betrokken is. Ook zullen alle bondgenoten een nieuwe bereidheid moeten tonen om effectieve middelen voor crisismanagement te ontwikkelen, met nieuwe militaire hardware en daarom ook met nieuwe financiële middelen.

Vandaar dat de NAVO-lidstaten moeten blijven investeren. De veiligheid die gedurende zo vele jaren als vanzelfsprekend is ervaren, is niet zo maar tot stand gekomen. Tijdens de Koude Oorlog zijn miljarden dollars uitgegeven om de veiligheid van de huidige en de toekomstige generaties te verzekeren. De nieuwe uitdagingen op het gebied van veiligheid moeten met dezelfde inzet te lijf worden gegaan, en met dezelfde bereidheid om geld te investeren in de juiste zaken.

Tijdens de topconferentie van de NAVO in Washington hebben de regeringsleiders de NAVO opgedragen om ervoor te zorgen dat de troepen mobieler worden, effectiever veldwerk kunnen leveren, en langere perioden achtereen kunnen opereren. Niets wijst er op dat deze prioriteiten niet meer gelden. Om die reden hechtte de heer Robertson eraan dat de lidstaten van de NAVO hun verplichtingen nakomen. De dreigingen en uitdagingen van vandaag vereisen niet alleen militaire *capabilities*. Er moet ook een betere *intelligence* komen, een beter inzetbare civiele politiemacht, een effectiever waarnemen van illegale geldtransacties en een effectievere manier om deze een halt toe te roepen.

Lord Robertson heeft vervolgens vragen uit de vergadering beantwoord.

Under Secretary of State **Grossmann** zei dat de solidariteitsverklaring van de NAVO van 12 september, die vooruitliep op het zich beroepen op Artikel 5, en vervolgens het beroep dat op 2 oktober op de wederzijdse verdedigingsclausule in Artikel 5 is gedaan, een einde hebben gemaakt aan welke twijfel dan ook omtrent het belang van de NAVO in het tijdperk na de Koude Oorlog. Terugblikkend op de uitdagingen waarmee de NAVO geconfronteerd is geweest en hoe daarmee is omgegaan, valt vooral op dat, ondanks alle veranderingen op strategisch gebied, nooit is afgeweken van de fundamentele doelstellingen zoals die zijn neergelegd in het Verdrag van Washington. Dat zijn het in vrede willen leven met alle volkeren en regeringen, het waarborgen van vrijheid en beschaving van de bevolking van de NAVO-lidstaten, en het bevorderen van de stabiliteit en het welzijn in het Noord-Atlantische gebied.

Het antwoord van de NAVO op de gebeurtenissen op 11 september vergt grote inspanningen, maar het zal niet afdoen aan de gemeenschappelijke inzet om te komen tot een verenigd en democratisch Europa en aan uitbreiding van de Alliantie. Het gaat erom het hoofd te bieden aan een reeks nieuwe bedreigingen. Vorige week hebben de leiders van de landen van de Vilnius-groep hun streven kracht bijgezet zich bij de NAVO aan te sluiten. Minister van Buitenlandse Zaken Powell merkte ooit op dat «de waarde die de NAVO heeft, blijkt uit het feit dat er tien jaar na de Koude Oorlog nog steeds meer landen zijn die zich bij het bondgenootschap willen aansluiten dan zich ervan distanciëren.» Een beter bewijs voor de blijvende relevantie van de NAVO is er niet.

Net zoals de gebeurtenissen op 11 september de verhoudingen tussen de VS en Europa in een ander licht hebben geplaatst, zouden ze ook een keerpunt kunnen betekenen in de betrekkingen met Rusland. Die betrekkingen hebben veranderingen ondergaan die zo'n tien jaar geleden niet voor mogelijk zouden zijn gehouden. Het streven van de NAVO tot samenwerking met Rusland draagt er toe bij dat het wederzijds vertrouwen toeneemt, de achterdocht overwonnen wordt en de samenwerking tot stand komt waarnaar al geruime tijd wordt gestreefd. In de visie voor het nieuwe Europa zijn alle NAVO-partners vertegenwoordigd, waarbij de heer Grossmann Oekraïne met name noemde. De handreiking van de NAVO aan andere landen door middel van het Partnerschap voor Vrede, de Euro-Atlantische Partnerschapsraad en de Middellandse Zee

Dialogo, blijft van essentieel belang voor de stabiliteit in de bredere Euro-Atlantische regio, zo rondde hij af.

De heer Grossmann heeft vervolgens vragen uit de vergadering beantwoord.

De heer **Hastert**, *Speaker* van het Amerikaanse *House of Representatives*, herinnerde aan uitspraken dat Amerika niet kan fungeren als politieagent voor de hele wereld. Dat is een rol die Amerikanen als vredelievend volk schuwen. Het Amerikaanse volk is echter vastbesloten – meer dan spreker ooit had gezien – om zich al het mogelijke te getroosten om de wereld te vrijwaren van het kwaad dat de democratie bedreigt. Dat is een zware opdracht, maar de alliantie, die inmiddels is gevormd, is groot en sterk. Deze zaak wordt gesteund door vrijheidslievende naties wereldwijd, zelfs door landen die van huis uit niet tot de bondgenoten worden gerekend. Samen moeten de basisbeginselen van fatsoen kracht worden bijgezet; samen moet worden gedaan wat nodig is om de burgers te beschermen.

Bij de aanvallen op 11 september zijn burgers van meer dan zestig landen omgekomen. De aanvallen waren duidelijk niet alleen tegen Amerika gericht; het waren aanvallen tegen allen, waarbij geen onderscheid is gemaakt wat religie betreft. De gruwelijke beelden van New York, Washington en een veld in Pennsylvania zullen voor altijd in het geheugen gegrift zijn. De heer Hastert voelde zich gesterkt door de vele betuigingen van steun in de dagen na de aanvallen. Binnen 48 uur ontving hij een groot aantal condoleances en steunbetuigingen van regeringen en parlementen uit de hele wereld.

In de dagen na 11 september kwam het Amerikaanse Congres bijeen om President Bush toestemming te geven alle noodzakelijke en passende middelen in te zetten in antwoord op de aanvallen, en om toekomstige aanvallen tegen te gaan. Ook is besloten tot een omvangrijk financieel noodpakket ten behoeve van de wederopbouw van hetgeen door de terroristen is verwoest, ter ondersteuning van de economie, en om de ingezette actie van de strijdkrachten en van de inlichtingendiensten te bekostigen.

Het opstellen van wetten is het vak van parlementariërs; daar zijn ze goed in. Ze mogen echter niet in besluiteloosheid wegzakken en het betere tot vijand van het goede laten worden. Zelfingenomenheid dient te worden vermeden en men dient zich niet te laten afleiden door andere urgente zaken. En, even belangrijk, de parlementen moeten doorgaan met het beschermen van vrijheid en openheid, dingen die elke NAVO-lidstaat hoog in het vaandel heeft staan. Slechts enkele minuten nadat het Huis van Afgevaardigden President Bush de bevoegdheid had gegeven de strijdkrachten in te zetten tegen hen die verantwoordelijk zijn voor de gebeurtenissen op 11 september, nam het een resolutie aan die aandrang op tolerantie jegens Moslims, Arabieren en anderen in Amerika, die onheus bejegend zouden kunnen worden naar aanleiding van de daden van de terroristen.

Tenslotte bracht de heer Hastert een bericht van president Bush aan de assemblee over.

De heer **Bereuter**, voorzitter van de delegatie uit het Amerikaanse *House of Representatives* naar de NAVO-assemblee, zei dat President Bush negen dagen na de aanval een verenigde vergadering van Senaat en Huis van Afgevaardigden had toegesproken. Het Amerikaanse volk had de schok van grootschalig buitenlands terrorisme op Amerikaanse bodem ondergaan; iets dat velen niet voor mogelijk hadden gehouden of

waarvan ze hadden gehoopt dat het nooit zou plaatsvinden. De hele wereld, had de president gezegd, heeft kunnen constateren dat het gebeuren de Amerikanen heeft verenigd. Het gevoel van verbondenheid en vastbeslotenheid is sinds de aanval op Pearl Harbor niet meer zo sterk geweest.

President Bush had de komende strijd met recht «oorlog» genoemd. Mogelijk zal het een lange en harde strijd zijn. De president had gevraagd om geduld op te brengen en de moed niet op te geven, en ook om elke vorm van terrorisme tegen onschuldige burgers scherp en resoluut af te keuren. Osama bin Laden moge in de media de personificatie van het kwaad zijn, in de toespraak van de president tot het Congres is hij niet genoemd. De president zei: «Onze oorlog tegen terreur begint bij Al-Qaida maar eindigt daar niet. Die eindigt pas wanneer elke terroristische groepering van wereldwijde omvang gevonden is, een halt is toe geroepen, en verslagen is.»

De heer Bereuter meende dat, zolang er mensen bereid zijn om zelfmoordaanvallen uit te voeren, het nooit geheel zal lukken iedere terroristische daad te voorkomen. Maar al het mogelijke moet worden gedaan om terroristencellen en netwerken van terroristische organisaties, die zich hebben weten te ontwikkelen door het ontbreken van een gezamenlijke internationale aanpak, uit te roeien. Waar het uiteindelijk op neerkomt is hun haat jegens het Westen. Ze zien de vrijheid van meningsuiting, de vrijheid van godsdienst, de vrijheid van vereniging en vergadering, de vrijheid om een bepaald doel in het leven na te streven, en de democratische regeringsvorm als een fundamentele bedreiging.

De heer Bereuter legde een zestal punten ter overweging voor:

1. De terroristische aanslagen onderstrepen de noodzaak van een gezamenlijke actie tegen het terrorisme.
2. De ontwikkelde landen dienen de levering stop te zetten van de technologie, die nodig is voor de ontwikkeling van massavernietigingswapens en van raketten, aan terroristische organisaties en aan landen die het terrorisme steunen.
3. Armoede kan een reden zijn om zich aan te sluiten bij terroristische groeperingen. Maar aan de motivatie van de leiders van dergelijke groeperingen ligt een fundamentele angst voor en haat jegens de vrijheden die de democratische staten kenmerken ten grondslag.
4. Er mogen geen vacuums blijven bestaan waarin zich totalitaire en repressieve regimes of groeperingen ontwikkelen. Het feit, dat we de strijd tegen het terrorisme aangaan samen met autoritaire regimes die nauwelijks of geen democratie, fundamentele vrijheden en mensenrechten voor hun burgers kennen, betekent niet dat we de status quo accepteren.
5. Het belang van een effectieve internationale samenwerking inzake het naleven van wetten en de daarmee samenhangende uitwisseling van informatie in de strijd tegen terrorisme, kan niet sterk genoeg benadrukt worden. Deze strijd moet zijn gericht tegen iedere terreurgroep die wereldwijd actief is. Een krachtig internationaal optreden zou ook kunnen leiden tot een drastische reductie van de financiële middelen van drugkartels en criminele syndicaten.
6. De democratische gemeenschappen zijn kwetsbaar voor terroristische aanvallen als gevolg van hun manier van leven en de vrijheden waardoor ze in grote lijnen worden gekarakteriseerd. Terroristen zijn in staat gebleken om op een eenvoudige manier, zonder hoogwaardige middelen en met beperkte financiële middelen, uiterst geslepen acties uit te voeren. Iedere burger dient op zijn hoede te zijn en zodoende moeten we elkaar helpen beschermen. Burgers dienen zich er van bewust te zijn dat dit in een open democratische gemeenschap een nieuwe verantwoordelijkheid is, aldus de heer Bereuter.

Aan de vergadering was een ontwerp-verklaring over *The Fight against Terrorism* voorgelegd. Na uitgebreide discussie van het ontwerp en de amendementen daarop heeft de vergadering de volgende verklaring aangenomen:

We, the Members of the NATO Parliamentary Assembly, utterly condemn the terrorist attacks committed in the United States on 11 September 2001.

We extend our heartfelt condolences to the American people and all those who lost relatives and friends in these atrocities. These barbaric acts were an attack not only on the territory and people of the North Atlantic Alliance, but on the principles and values shared by all NATO nations and indeed the entire community of democratic nations.

We will not fall into the trap of the terrorists who want to lure us into a conflict between religions or cultures. We pledge to defend civilisation and culture against barbarism. All religions and cultural heritages stand together in this effort based on universal values. As the representatives of parliamentary democracy within the Alliance and all partner countries, we declare our solidarity with our friends and colleagues in the United States Congress, and pledge to stand together in defeating this malevolent threat to our citizens, to our societies, and to our freedom.

We stress that Article 51 of the Charter of the United Nations provides the right of individual or collective self-defence in case of armed attack against a member state, and we welcome United Nations Security Council Resolution 1368, which expresses its «readiness to take all necessary steps to respond to the terrorist attacks of 11 September 2001».

We recall Article 24 of the NATO Strategic Concept, agreed by the Alliance at the 1999 Washington Summit, and in particular its statement that acts of terrorism constitute a threat to the security and stability of the Alliance.

We endorse our governments' declaration of 12 September that collective defence under Article 5 of the North Atlantic Treaty is an appropriate response to the acts of terrorism of 11 September.

We also endorse the agreement by the North Atlantic Council on 2 October, on the basis of clear and compelling evidence, that the attacks of 11 September were directed from abroad by the terrorist network of Al-Qaida, headed by Osama bin Laden and his key lieutenants and protected by the Taleban regime.

We urge the Allies to take the necessary step, either through a declaration by the North Atlantic Council or in a formal revision of the Strategic Concept, to state explicitly that military action, as well as a range of political and financial actions, is a legitimate response to acts of international terrorism if it is agreed by the Alliance that these acts fall under Article 5.

We will fully support our governments in providing the United States with the diplomatic, political and required military means in order to deal with the perpetrators of this outrage and to ensure that they are not able to carry out similar attacks in the future against our people and our territory. We therefore welcome the agreement on 4 October by the NATO Allies to take measures requested by the United States to expand the options available in the campaign against terrorism.

We agree with the statement made by the European Council at its extraordinary meeting on 21 September that «on the basis of Security Council Resolution 1368, a riposte by the United States is legitimate» and that «actions must be targeted and may also be directed against states abetting, supporting or harbouring terrorists» and support its call «for the broadest possible coalition against terrorism under United Nations aegis».

We recognize the right of the United States, as the principal victim of the atrocities of 11 September, to define the response that it must take against the perpetrators, and we support the statement by NATO Secretary General Lord Robertson that the United States has the lead role in this matter. At the same time, we stress that if a collective military response is required to directly address the terrorist threat, each of the participating Allies and partners will fully consult and coordinate with one another in defining, planning and overseeing the operation.

We therefore fully support the military action, based on United Nations Security Council Resolution 1368, that commenced on 7 October against Al Qaida terrorist training camps and military installations of the Taleban regime in Afghanistan, and we welcome President Bush's statement that «These carefully targeted actions are designed to disrupt the use of Afghanistan as a terrorist base of operations and to attack the military capability of the Taleban regime».

We are determined to fight against the sources of hatred, fanaticism, and confrontation that lay behind the terrorist attacks on the United States and all other acts of terrorism which cause certain nations, groups or individuals to lend their support to or sympathise with terrorists. We believe that the entire array of actions against international terrorism represents a defence of the universal values enshrined in the United Nations Charter that all civilised societies share.

We stress the role that parliamentarians must play in international efforts to combat terrorism and in mobilizing popular support for the means needed to deal with terrorism and in assessing and tackling the long-term causes of terrorism.

We urge NATO to consider what role the Alliance can play in the fight against terrorism, including preventive action, and how the forces and capabilities of its member nations could be better adapted for operations against the perpetrators of terrorism. This Assembly will consider what implications the attacks have for our understanding of «security». It will make proposals for, and closely monitor, the Alliance's consultation on these renewed approaches to security.

We call upon governments to redouble their efforts to meet all the goals of the Defence Capabilities Initiative (DCI) adopted in March 1999 to modernise the forces and capabilities of member states. These capabilities are vital to strengthening the viability of Article 5, a need underscored by the current crisis brought on by the terrorist acts of 11 September. DCI calls upon each Ally to build forces that can successfully engage an adversary in a wide range of missions, from low to high-intensity operations, and specifically to: enhance the mobility and deployability of its forces; ensure the sustainability of these forces in regions distant from the treaty area; improve interoperability throughout the chain of command by acquiring compatible communications and information systems.

We welcome the strengthening of international anti-terrorism measures such as those agreed at the Extraordinary European Council meeting on

21 September, and we call for a co-ordinated, concerted and broad-based international effort to fight terrorism on all fronts using all tools available: legal, judicial, police, financial, diplomatic, political and military. Recognizing past limits to our cooperation in law enforcement and intelligence sharing, we believe that recent terrorist attacks underscore the central importance of our governments moving forward quickly in these areas.

We welcome the recent reinforcement of efforts for crisis prevention and conflict management by political means and urge all our governments to join in this endeavour. In particular, everything must be undertaken to facilitate a resumption of the Middle-East Peace Process. Perspectives of a peaceful resolution of conflicts of interest in Central Asia and the Caucasus must be opened in the same way. This is how we undercut extremist fanaticism.

We urge our Governments to implement, without delay, the measures contained in Security Council Resolution 1373, which contains critical tools for international action against terrorism. We undertake to ratify United Nations Conventions relevant to fighting against terrorism and to review our national legislation for dealing with terrorism and other transnational threats, in order to better protect our citizens without diminishing their fundamental rights, and to consider whether greater funding is required for counter-terrorism efforts.

We urge our governments to assess the potential threat from terrorist use of nuclear, biological and chemical weapons and to adopt the appropriate measures to protect our nations and our armed forces against such weapons. We pledge to give favourable consideration to requests for additional funding for this purpose. We restate our commitment to enhancing non-proliferation of weapons of mass destruction and we endorse the international architecture of non-proliferation treaties and regimes.

We recognize that the fight against terrorism is multi-faceted and will be long and difficult, but that it is just and necessary.

Tenslotte zijn de ontwerp-resoluties* van de Commissies besproken, geamendeerd, en aangenomen. Zij hebben betrekking op:

- Belarus
- European Security and Defence Policy
- Missile Defence and Arms Control
- Energy Policy
- NATO Enlargement
- The Current Situation in South-East Europe
- Safeguarding the Nuclear Complex in Russia and other newly Independent States

De penningmeester, Sir Geoffrey Johnson-Smith (Verenigd Koninkrijk) heeft verslag gedaan over het financiële beleid over het afgelopen jaar. De vergadering heeft daarmee ingestemd en heeft de begroting voor 2002 goedgekeurd. Daar Sir Geoffrey zich niet kandidaat had gesteld voor de verkiezingen voor het Lagerhuis in juni jl., houdt hij op lid en penningmeester van de assemblee te zijn.

De voorzitter van de assemblee, de heer Estrella (Spanje), en drie vice-voorzitters, de heren **Van Eekelen** en Meckel (Duitsland) en mevrouw Parrysh (Canada), zijn herkozen; in de vacature van vierde vice-voorzitter is de heer Palombo (Italië) gekozen. Tot penningmeester is de heer Ibrügger (Duitsland) gekozen.

De vergadering is nog toegesproken door de voorzitter van de Assemblee van West-Europese Unie, de heer Bühler.

De voorzitter van de delegatie
Van Eekelen

De griffier van de delegatie
Van Waasbergen